

**ISTRAŽUJEM SVIJET GUDAČKIH GLAZBALA –
OBOGAĆENI NASTAVNI SADRŽAJ ZA RAZVOJ
KREATIVNOSTI, ISTRAŽIVAČKIH KOMPETENCIJA I
GLAZBENOG MIŠLJENJA DAROVITIH UČENIKA PETOGA
RAZREDA**

Stručni članak i autorski materijali

Autorica: Valentina Pavlaković Krajcer

Ustanove: OŠ „Braća Seljan“ Karlovac

OŠ Mahično, Mahično

Karlovac, 10. lipnja 2026.

Istražujem svijet gudačkih glazbala – obogaćeni nastavni sadržaji za razvoj kreativnosti, istraživačkih kompetencija i glazbenog mišljenja darovitih učenika petoga razreda

Područje: Glazbena kultura, rad s darovitim učenicima, diferencijacija i obogaćivanje kurikuluma

Ključne riječi: daroviti učenici, gudačka glazbala, istraživačko učenje, kreativnost, glazbeno mišljenje, obogaćeni nastavni sadržaji

SADRŽAJ

1. Sažetak
2. Uvod
3. Ciljevi rada
4. Metodička polazišta rada s darovitima
5. Primjer provedbe obogaćenih aktivnosti
  - Glazbeni detektiv – istraživački izazov
  - Aktivno slušanje na višoj razini
  - Kreativni izazov „Moj novi gudač“
6. Opis autorski nastavnih materijala
7. Vrednovanje rada darovitih učenika
8. Međupredmetna povezanost
9. Očekivani učinci primjene
10. Primjenjivost i vrijednost rada
11. Zaključak
12. Refleksija učitelja
13. Literatura
14. Prilozi
  - **Prilog 1:** Istraživački radni listić „Postani glazbeni detektiv – Otkrij tajne gudačkih glazbala“
  - **Prilog 2:** Analitički listić za aktivno slušanje „Kako gudači pričaju svoju priču?“
  - **Prilog 3:** Kreativni projekt „Stvaram novo gudačko glazbalo“
  - **Prilog 4:** Smjernice za učenje – obogaćivanje nastave Glazbene kulture za darovite učenike
  - **Prilog 5:** Rubrika za vrednovanje istraživačkog rada
  - **Prilog 6:** Samovrednovanje učenika
15. Završna metodička napomena

1. Sažetak

Daroviti učenici u nastavi Glazbene kulture pokazuju povećanu znatiželju, razvijeniju sposobnost opažanja glazbenih elemenata, izraženu potrebu za samostalnim istraživanjem i stvaralačkim izražavanjem. U skladu s načelima individualiziranog pristupa, važno je omogućiti im sadržaje koji nadilaze osnovnu razinu odgojno-obrazovnih ishoda te ih potiču na dublje razumijevanje glazbenih pojava.

Ovaj stručni rad prikazuje primjer obogaćenih aktivnosti namijenjenih darovitim učenicima petoga razreda tijekom obrade gudačkih glazbala. Aktivnosti su usmjerene na istraživanje, uspoređivanje, aktivno slušanje, kritičko promišljanje i kreativno stvaralaštvo. Kroz različite istraživačke izazove učenici preuzimaju aktivnu ulogu u procesu učenja, razvijaju samostalnost, prezentacijske vještine te sposobnost povezivanja glazbenih znanja s drugim područjima.

Prikazani materijali mogu se koristiti kao dodatni sadržaji u redovnoj nastavi Glazbene kulture, izvannastavnim aktivnostima ili individualnom radu s učenicima koji pokazuju poseban interes i sposobnosti u području glazbe.

2. Uvod

Jedno od temeljnih načela suvremene nastave jest uvažavanje individualnih razlika među učenicima. Dok je dio nastavnih prilagodbi usmjeren pružanju dodatne podrške učenicima kojima je ona potrebna, jednako je važno osigurati primjerene izazove učenicima koji pokazuju iznadprosječne sposobnosti i interes za određeno područje.

Daroviti učenici često brzo usvajaju nove sadržaje, postavljaju dodatna pitanja, uočavaju detalje koji drugima mogu promaknuti te pokazuju želju za samostalnim istraživanjem. Ukoliko im se ne ponude sadržaji koji odgovaraju njihovim mogućnostima, može doći do gubitka motivacije i smanjenja interesa za predmet.

U nastavi Glazbene kulture rad s darovitim učenicima posebno je pogodan za primjenu obogaćenih aktivnosti. Glazba omogućuje istraživanje povijesnog razvoja instrumenata, načina nastanka zvuka, uloge glazbala u orkestru, uspoređivanje izvođačkih interpretacija te razvoj vlastitih kreativnih ideja.

3. Ciljevi rada

Ciljevi osmišljavanja obogaćenih nastavnih sadržaja su:

- omogućiti darovitim učenicima sadržaje koji nadilaze osnovnu razinu kurikulumu
- razvijati samostalno istraživanje i sposobnost pronalaženja relevantnih informacija
- poticati analitičko i kritičko promišljanje o glazbenim pojavama
- razvijati sposobnost aktivnog i usmjerenog slušanja glazbe
- poticati kreativno izražavanje i stvaralaštvo
- razvijati komunikacijske i prezentacijske vještine učenika
- poticati povezivanje glazbe s drugim područjima znanja

4. Metodička polazišta rada s darovitim učenicima

Rad s darovitim učenicima ne temelji se na povećavanju količine zadataka, već na povećanju njihove složenosti, otvorenosti i istraživačkog karaktera. Cilj nije da učenik riješi više istih zadataka od svojih vršnjaka, već da dobije priliku istraživati, postavljati pitanja, donositi zaključke i stvarati vlastita rješenja.

U obradi gudačkih glazbala primijenjen je pristup obogaćivanja sadržaja kroz istraživačke zadatke, aktivno slušanje glazbe, usporedbu glazbenih primjera i kreativne izazove.

Uloga učitelja pritom se mijenja – učitelj nije samo prenositelj informacija, nego mentor koji usmjerava učenika, potiče postavljanje pitanja i pruža podršku tijekom samostalnog rada.

5. Primjer provedbe obogaćenih aktivnosti

Početna aktivnost – Glazbeni detektiv

Učenici dobivaju istraživački izazov:

„Možeš li otkriti tajne obitelji gudačkih glazbala?”

Istražuju:

- po čemu se razlikuju violina, viola, violončelo i kontrabas
- kako veličina glazbala utječe na visinu tona
- na koji način nastaje ton povlačenjem gudala
- koje su posebnosti pojedinih glazbala
- zanimljivosti iz njihove povijesti i razvoja

Svoja otkrića predstavljaju kroz plakat, digitalnu prezentaciju ili kratko predavanje ostalim učenicima.

Aktivno slušanje na višoj razini

Daroviti učenici slušaju različite glazbene primjere u kojima dominiraju gudačka glazbala.

Njihov zadatak nije samo prepoznati glazbalo, nego analizirati:

- boju tona i njezine karakteristike
- izražajne mogućnosti instrumenta
- način na koji izvođač oblikuje glazbenu frazu
- ulogu pojedinog instrumenta u stvaranju ugođaja

Učenici uspoređuju svoje dojmove i argumentiraju vlastite zaključke.

Kreativni izazov – „Moj novi gudač“

Učenik osmišljava vlastito gudačko glazbalo.

Potrebno je odrediti:

- naziv glazbala
- izgled i oblik
- materijal od kojeg je izrađeno
- broj žica

- način sviranja
- boju i karakter zvuka
- glazbene stilove u kojima bi se koristilo

Zadatak se može predstaviti crtežom, modelom ili digitalnim prikazom.

6. Opis autorskih nastavnih materijala

Za potrebe rada osmišljeni su obogaćeni nastavni materijali koji omogućuju darovitim učenicima dublje istraživanje sadržaja vezanih uz gudačka glazbala. Materijali su koncipirani tako da potiču samostalnost učenika, razvoj istraživačkih vještina, kreativno mišljenje i sposobnost povezivanja stečenih znanja.

Materijali uključuju:

Prilog 1 – Istraživački radni listić „Postani glazbeni detektiv“

Radni listić vodi učenike kroz samostalno istraživanje obitelji gudačkih glazbala. Umjesto reprodukcije činjenica, učenike se potiče na postavljanje pitanja, pronalaženje informacija iz različitih izvora i donošenje vlastitih zaključaka.

Učenici istražuju:

- razvoj i povijest gudačkih glazbala
- građu i način dobivanja tona
- sličnosti i razlike između violine, viole, violončela i kontrabasa
- ulogu pojedinog instrumenta u orkestru
- zanimljivosti vezane uz poznate izvođače i skladbe za gudačka glazbala

Prilog 2 – Analitički listić za aktivno slušanje glazbe

Učenicima se nude glazbeni primjeri različitih skladbi za gudačka glazbala. Kroz strukturirana pitanja razvijaju sposobnost pažljivog slušanja i glazbene analize.

Zadatci uključuju:

- prepoznavanje instrumenta i njegove zvukovne boje

- opis karaktera i ugođaja skladbe
- uspoređivanje različitih interpretacija
- objašnjavanje kako izvođačke mogućnosti gudačkih glazbala utječu na izražajnost glazbe
- argumentiranje vlastitog mišljenja uz uporabu glazbenih pojmova

Prilog 3 – Kreativni projekt „Izradi svoje gudačko glazbalo“

Ovaj zadatak potiče divergentno mišljenje i originalnost. Učenik nije ograničen unaprijed zadanim rješenjima, već samostalno osmišljava novo glazbalo.

U projektu učenik:

- crta skicu novog glazbala
- određuje njegove karakteristike
- objašnjava način proizvodnje tona
- osmišljava njegovu primjenu u određenom glazbenom stilu
- predstavlja svoj rad ostalim učenicima

Poseban naglasak stavlja se na obrazloženje vlastitih ideja i povezivanje mašte s poznavanjem zakonitosti nastanka zvuka.

Prilog 4 – Smjernice za učitelje za rad s darovitim učenicima

Smjernice učiteljima nude prijedloge za provođenje obogaćenih aktivnosti i prilagodbu nastave učenicima koji pokazuju posebne interese i sposobnosti.

Posebno se ističu:

- davanje otvorenih istraživačkih zadataka
- omogućavanje izbora načina rada i prezentacije rezultata
- poticanje samostalnog pronalaženja izvora informacija
- razvoj kritičkog mišljenja i argumentiranog izražavanja
- poticanje suradničkog učenja i razmjene ideja među učenicima

7. Vrednovanje rada darovitih učenika

Kod rada s darovitim učenicima naglasak nije isključivo na količini usvojenih činjenica, već na kvaliteti procesa učenja i razvoju viših razina mišljenja.

Vrednovanje uključuje:

- originalnost ideja i kreativnih rješenja
- samostalnost u planiranju i provođenju istraživanja
- sposobnost pronalaženja i kritičkog odabira informacija
- primjenu glazbenih pojmova i stručnog rječnika
- jasnoću i kvalitetu usmene ili digitalne prezentacije
- sposobnost povezivanja različitih područja znanja

Učenici se potiču i na samovrednovanje kroz promišljanje o vlastitom procesu učenja, izazovima s kojima su se susreli te načinima na koje su ih riješili.

8. Međupredmetna povezanost

Obogaćeni sadržaji povezani su s više odgojno-obrazovnih područja:

Hrvatski jezik – istraživanje izvora, izdvajanje važnih informacija, usmeno izlaganje i argumentiranje.

Likovna kultura – oblikovanje i prikaz vlastitog gudačkog glazbala, izrada plakata i vizualnih prikaza.

Informatika – izrada digitalnih prezentacija, korištenje digitalnih alata i kritičko pretraživanje izvora.

Povijest – istraživanje razvoja gudačkih glazbala kroz različita povijesna razdoblja.

Matematika i fizika – istraživanje odnosa veličine instrumenta, duljine i debljine žice te visine proizvedenog tona.

9. Očekivani učinci primjene

Primjenom ovakvih aktivnosti očekuje se:

- veća motiviranost darovitih učenika za nastavne sadržaje Glazbene kulture
- razvoj samostalnosti i odgovornosti za vlastito učenje
- jačanje istraživačkih kompetencija
- razvoj glazbenog slušanja na višoj razini
- razvoj kreativnog i kritičkog mišljenja
- povećanje samopouzdanja kroz predstavljanje vlastitih radova

10. Primjenjivost i vrijednost rada

Iako su prikazane aktivnosti izrađene na temu obrade gudačkih glazbala u petom razredu osnovne škole, model rada moguće je prilagoditi i drugim nastavnim sadržajima Glazbene kulture, primjerice obradi puhačkih i udaraljkaških glazbala, glazbenih oblika, skladatelja ili različitih glazbenih stilova.

Vrijednost ovog rada nalazi se u činjenici da darovitim učenicima nudi mogućnost istraživanja, stvaranja i samostalnog donošenja zaključaka, čime se nastava prilagođava njihovim potencijalima i interesima.

11. Zaključak

Suvremena nastava Glazbene kulture temelji se na uvažavanju individualnih mogućnosti, interesa i potencijala svakog učenika. Dok se posebna pažnja posvećuje pružanju podrške učenicima kojima su potrebne prilagodbe, jednako je važno prepoznati i potrebe darovitih učenika te im omogućiti izazove koji odgovaraju njihovim sposobnostima i motivaciji za učenje.

Prikazani model obogaćenih aktivnosti na temu gudačkih glazbala pokazuje kako se redoviti nastavni sadržaji mogu proširiti istraživačkim, analitičkim i kreativnim zadacima. Takav pristup omogućuje darovitim učenicima da stečena znanja ne zadržavaju samo na razini reprodukcije činjenica, već da ih povezuju, analiziraju, vrednuju i stvaralački primjenjuju.

Posebna vrijednost ovoga rada nalazi se u otvorenosti zadataka koji učenicima omogućuju izbor načina rada i prezentacije rezultata. Time se razvijaju samostalnost, odgovornost za vlastito učenje, komunikacijske vještine i samopouzdanje.

Prikazani nastavni materijali mogu se koristiti u redovnoj nastavi, dodatnom radu s darovitim učenicima, izvannastavnim aktivnostima te različitim oblicima projektne nastave. Budući da je model rada prilagodljiv, moguće ga je primijeniti i na druge nastavne sadržaje unutar predmeta Glazbena kultura.

12. Refleksija učitelja o provedbi obogaćenih aktivnosti

Tijekom provedbe obogaćenih aktivnosti u radu s darovitim učenicima pokazalo se da učenici posebno pozitivno reagiraju kada im se pruži mogućnost samostalnog istraživanja, donošenja vlastitih zaključaka i odabira načina na koji će predstaviti rezultate svoga rada.

Učenici su pokazali visoku razinu interesa za istraživanje gudačkih glazbala, a posebno ih je motivirala mogućnost pronalaska zanimljivosti koje nadilaze sadržaje predviđene redovitom nastavom. Kroz istraživanje su razvijali sposobnost kritičkog odabira informacija, uspoređivanja podataka iz različitih izvora te povezivanja glazbenih znanja s područjima povijesti, fizike, likovne umjetnosti i digitalnih tehnologija.

U aktivnosti aktivnog slušanja glazbe učenici su pokazali sposobnost detaljnijeg opažanja zvukovnih karakteristika pojedinih glazbala, razlikovanja njihove boje tona i razumijevanja njihove uloge u glazbenom izražavanju. Otvorena pitanja poticala su ih na argumentiranje vlastitih stavova, a ne samo na davanje kratkih i jednoznačnih odgovora.

Kreativni zadatak osmišljavanja vlastitog gudačkog glazbala pokazao se kao posebno vrijedan dio aktivnosti jer je omogućio izražavanje mašte uz istodobnu primjenu stečenih znanja o građi glazbala i

nastanku tona. Učenici su kroz taj zadatak pokazali originalnost, sposobnost rješavanja problema i spremnost na prezentiranje vlastitih ideja.

Provedba aktivnosti potvrdila je da rad s darovitim učenicima ne podrazumijeva zadavanje većeg broja zadataka, nego stvaranje izazovnog okruženja u kojem učenik može istraživati, postavljati pitanja i razvijati vlastite interese. Uloga učitelja u takvom procesu jest prepoznati potencijale učenika, ponuditi poticajne sadržaje te biti voditelj i podrška tijekom istraživačkog procesa.

U budućem radu planira se daljnje proširivanje ovakvog pristupa kroz uključivanje više digitalnih alata, mogućnost suradnje među učenicima te povezivanje s drugim umjetničkim i znanstvenim područjima. Time se stvara nastavno okruženje koje potiče izvrsnost, kreativnost i cjeloživotnu ljubav prema glazbi.

13. Literatura

Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj.

Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika.

Cvetković-Lay, J. (2002). Ja hoću i mogu više – priručnik za odgoj darovite djece od 3 do 8 godina. Zagreb: Alinea.

Čudina-Obradović, M. (1991). Nadarenost – razumijevanje, prepoznavanje i razvijanje. Zagreb: Školska knjiga.

13. Prilozi

PRILOG 1

Istraživački radni listić – „Postani glazbeni detektiv: Otkrij tajne gudačkih glazbala”

Ime i prezime: _____

Razred: _____ Datum: _____

1. Istraži obitelj gudačkih glazbala

Istraži violinu, violu, violončelo i kontrabas te ispuni tablicu.

Glazbalo	Veličina i položaj pri sviranju	Karakteristike zvuka	Uloga u orkestru
Violina			
Viola			
Violončelo			
Kontrabas			

2. Istraživački izazov – Razmišljam kao znanstvenik

Odgovori na pitanja:

- Zašto violina proizvodi više tonove, a kontrabas niže?

_____

- Kako građa glazbala utječe na njegovu boju tona?

_____

- Što bi se dogodilo kada bi gudačko glazbalo imalo kraće ili dulje žice?

---

3. Glazbeni istraživač

Pronađi jednu zanimljivost o gudačkim glazbalima koju tvoji prijatelji možda ne znaju.

Moje otkriće:

---

4. Moj zaključak

Najviše me iznenadilo:

Nakon istraživanja želio/la bih saznati još više o:

Samovrednovanje

Označi tvrdnje koje se odnose na tvoj rad:

- Samostalno sam pronalazio/la informacije.
- Uspoređivao/la sam različite izvore.
- Donosio/la sam vlastite zaključke.
- Postavljao/la sam dodatna pitanja.
- Svoj rad mogu predstaviti drugima.

Autorica: Valentina Pavlaković Krajcer, učitelj mentor

PRILOG 2

Analitički listić za aktivno slušanje – „Kako gudači pričaju svoju priču?“

Glazbeni primjer: _____

1. Prepoznajem i opažam

Koje gudačko glazbalo čuješ?

- violina
- viola
- violončelo
- kontrabas
- više gudačkih glazbala zajedno

2. Analiziram zvuk

Opiši zvuk glazbala.

Boja tona:

_____

Je li zvuk:

- blag
- topao
- prodoran
- snažan
- nježan
- dramatičan

Objasni svoj izbor:

_____

_____

3. Razmišljam kao glazbeni kritičar

Kakav je ugođaj skladbe?

Kako izvođač stvara taj ugođaj?

Zašto misliš da je skladatelj odabrao upravo to gudačko glazbalo?

---

4. Moj stručni osvrt

Da sam glazbeni kritičar, ovu bih izvedbu opisao/la ovako:

PRILOG 3

Kreativni projekt – „Stvaram novo gudačko glazbalo”

Izazov

Zamisli da si graditelj glazbala i da imaš zadatak osmisliti potpuno novo gudačko glazbalo budućnosti.

Moje glazbalo

Naziv glazbala:

Skica glazbala:

(prostor za crtež)

Opis glazbala

Od čega je izrađeno?

Koliko ima žica i kakve su one?

Kako se svira?

Kakav zvuk proizvodi?

U kojoj vrsti glazbe bi se koristilo?

Predstavljam svoj izum

Objasni zašto je tvoje glazbalo posebno i po čemu se razlikuje od postojećih gudačkih glazbala.

Samovrednovanje kreativnog procesa

Ocijeni svoje sudjelovanje:

Razvio/la sam originalnu ideju.

Povezao/la sam znanje i maštu.

Jasno sam predstavio/la svoje rješenje.

Ponosan/na sam na svoj rad.

Autorica: Valentina Pavlaković Krajcer, učitelj mentor

PRILOG 4

Smjernice za učitelje – Obogaćivanje nastave Glazbene kulture za darovite učenike

Metodičke preporuke

Rad s darovitim učenicima ne temelji se na davanju većeg broja zadataka, nego na stvaranju aktivnosti koje zahtijevaju istraživanje, analizu, kreativno mišljenje i samostalno donošenje zaključaka.

Uloga učitelja

Učitelj:

- prepoznaje posebne interese i sposobnosti učenika
- postavlja otvorena pitanja bez samo jednog točnog odgovora
- omogućuje izbor načina rada i predstavljanja rezultata
- potiče učenike na istraživanje različitih izvora
- usmjerava učenika, ali ne daje odmah gotova rješenja

Preporučene metode rada

- istraživačko učenje
- projektni pristup
- problemska nastava
- suradničko učenje
- samostalno istraživanje
- rasprava i argumentiranje

Moguća proširenja aktivnosti

Model rada moguće je primijeniti i na:

- drvena puhačka glazbala u šestom razredu
- limena puhačka glazbala
- udaraljke
- skladatelje i glazbena razdoblja
- glazbene oblike i stilove

Učenici mogu izrađivati digitalne vodiče, podcaste, videozapise, virtualne izložbe ili prezentacije te na taj način razvijati digitalne i komunikacijske kompetencije.

Završna metodička napomena

Obogaćivanje nastave za darovite učenike ne predstavlja odvajanje učenika od redovitog nastavnog procesa, već pružanje dodatnih izazova koji odgovaraju njihovim sposobnostima, interesima i brzini usvajanja novih znanja. Takvim pristupom razvijaju se kreativnost, samostalnost, odgovornost i ljubav prema učenju.

Autorica: Valentina Pavlaković Krajcer, učitelj mentor

NAPOMENA O KORIŠTENJU MATERIJALA

Ovaj stručni rad i pripadajući nastavni materijali ustupljeni su pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna (CC BY-NC-SA 4.0).

Dopušteno je korištenje, dijeljenje i prilagođavanje materijala u nekomercijalne svrhe uz obvezno navođenje autorice i dijeljenje izvedenih materijala pod istim uvjetima.